

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Полтавський юридичний інститут
Кафедра конституційного, адміністративного,
екологічного та трудового права**

Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи студентів
із навчальної дисципліни
«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДОЧИНСТВА»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма/спеціалізація – «Право»

Статус дисципліни – обов'язкова

Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи студентів із навчальної дисципліни «Теорія та практика конституційного судочинства» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньої програми «Право» Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Полтава: Полтавський юрид. ін.-т Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 9 с.

Розробник:

Полховська Інна Костянтинівна, доцент кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права,
кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права (протокол № 1 від 30 серпня 2020 р.)

Завідувач кафедри _____ В. М. Божко

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Індивідуальна робота студента є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу в позааудиторний час. Мета індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Теорія і практика конституційного судочинства» розрахована на отримання студентами знань, формування у них умінь та навичок майбутньої практичної діяльності у сфері здійснення Конституційним Судом України повноважень конституційного контролю, офіційного тлумачення Конституції України та реалізації інших повноважень, передбачених Конституцією України, а також розвиток навичок самостійної роботи студента навчального, науково-дослідницького та практичного характеру.

Індивідуальна робота студентів з навчальної дисципліни «Теорія і практика конституційного судочинства» може здійснюватися у формі:

1. наукової статті;
2. наукової доповіді;
3. тез наукової доповіді на конференції;
4. огляд судової практики;
5. есе за вузькоспеціальною проблематикою;
6. анотації прочитаної додаткової літератури з курсу, у т.ч. іноземної;
7. термінологічного словника

Вибір студентом виду індивідуальної роботи узгоджується на початку навчального семестру з викладачем, який здійснює організацію, контроль та оцінку якості її виконання.

Виконана в паперовому вигляді індивідуальна робота подається на кафедру для оцінювання не пізніше ніж за два тижні до екзамену. Можливий захист роботи – коротка усна її презентація на практичному занятті. Максимальна оцінка – 8 балів.

Оформлення роботи має бути наступним:

- а) перша сторінка є титульною, не нумерується і не входить у загальну кількість сторінок;
- б) текст друкується з одного боку стандартного аркуша через 1,5 інтервали з полями не менше 3 см зліва, 1,5 см справа, 2 см зверху і знизу;
- в) посилання на авторів робіт, що цитуються, указуються в тексті у квадратних дужках, наприклад [1, с. 3], де перша цифра означає порядковий номер джерела зі списку використаної літератури, друга – сторінку;
- г) список літератури, яка вивчається й цитується, складається в алфавітному порядку;
- д) на останній сторінці списку літератури автор ставить дату і свій підпис;
- е) робота має бути написана грамотно, літературною мовою та ретельно вичитаною.

Будь-яка з позитивно оцінених робіт може бути використана в подальшому під час опрацювання лекційного матеріалу, підготовки до практичних занять чи складання іспиту.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДО ОКРЕМИХ ВИДІВ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

Анотування прочитаної додаткової літератури

Анотування прочитаної додаткової літератури є видом індивідуальної роботи студента, яка потребує ознайомлення з текстом додаткової літератури з муніципального права, його ретельного та ґрунтовного аналізу. Складання анотації – це процес аналітичного опрацювання інформації, метою якого є підготовка узагальненої характеристики літературного джерела, що розкриває його логічну структуру та зміст. Анотація є стислою характеристикою змісту монографії, наукової статті, інших матеріалів з формуванням власних узагальнень та висновків щодо предмета дослідження анотованого джерела.

Анотування додаткової літератури має здійснюватися за обраною студентом темою, перелік яких надається кафедрою. Студент самостійно добирає літературні джерела у кількості, як правило, не менше п'яти наукових статей або однієї наукової монографії. Матеріал для анотування має бути погоджений з викладачем.

Даний вид індивідуальної роботи оформлюється письмово і містить наступні елементи: титульний лист, план, вступ, основну частину, висновок, список використаних джерел.

У вступі має міститися обґрунтування обраної студентом теми анотування. Основна частина включає анотації прочитаної студентом літератури, що складаються з двох частин: бібліографічного опису і власне тексту. Анотація повинна надавати узагальнене уявлення про зміст опрацьованих джерел. У висновках слід зазначити практичне та науково-теоретичне значення анотованих джерел, а також власну думку щодо тих проблем муніципального права, яким присвячені опрацьовані літературні джерела. Список використаних джерел повинен містити як анотовані джерела, так і ті джерела, які використовувалися студентом для обґрунтування своєї позиції. Загальний обсяг роботи становить до 17 сторінок.

Список тем для анотування та додаткової літератури

1. Український конституціоналізм і конституційне правосуддя.
2. Політико-правова доктрина конституціоналізму як верховенства права.
3. Історія становлення конституційного контролю в Україні.
4. Поняття і призначення сучасних конституцій.
5. Законодавство України з питань конституційної юрисдикції.
6. Органи конституційного контролю в механізмі правової охорони Конституції України.
7. Особливість застосування конституційної юрисдикції з окремих категорій справ.
8. Конституційна модель підвищення ефективності конституційного правосуддя: проблеми теорії та практики.
9. Конституція і конституційна юрисдикція в Україні.
10. Становлення і розвиток конституційного правосуддя в зарубіжних країнах.

11. Особливість проведення Конституційним Судом України офіційного тлумачення норм Конституції.
12. Суб'єкти процесуальної діяльності Конституційного Суду України та їх правовий статус.
13. Компетенція Конституційного Суду України: сучасний стан і перспективи розвитку.
14. Конституційне судочинство — окрема процесуальна галузь реалізації конституційної юрисдикції.
15. Предмет і форми конституційного контролю.
16. Зміст і межі застосування конституційної юстиції і форми перевірки конституційності нормативних актів.
17. Поняття, особливості і принципи конституційного судочинства.
18. Наукова доктрина конституційного судочинства.
19. Вимоги до процесуальних документів щодо прийнятності їх для судового розгляду.
20. Види і обсяг проведення Конституційним Судом тлумачення норм Конституції України і правовий інститут взаємодії з між-народним правом.
21. Виконання рішень та висновків Конституційного Суду України.
22. Практика розгляду справ за конституційними скаргами.
23. Правові позиції Конституційного Суду України та механізм їх дії.
24. Особливості здійснення конституційних судових процедур.
25. Конституційність як правовий режим функціонування публічної влади та забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Складання термінологічного словника

Складання термінологічного словника є видом індивідуальної роботи студента, що включає збір та систематизацію визначень термінів конституційної юрисдикції за обраною студентом темою. У словнику зазначаються доктринальні та нормативні визначення термінології конституційної юрисдикції з обов'язковим посиланням на відповідні науково-теоретичні та нормативно-правові джерела. Мають бути наведені приклади застосування термінології та розкрито зміст понять, що позначаються відповідними термінами. Особливу увагу слід приділити проблемі узгодженості термінології, що міститься в різних законодавчих актах, а також інтерпретації тих чи інших понять в рішеннях Конституційного Суду України.

Структурно даний вид індивідуальної роботи включає вступ, виклад основного матеріалу, висновки та список використаних джерел. У вступі має бути наведена загальна характеристика конституційно-правової термінології за обраною студентом темою. Основний матеріал викладається у вигляді словникових статей. Обов'язковими є посилання на джерела, що містять вказані у словниковій статті визначення. Висновки становлять узагальнений результат аналізу термінології з обраної конституційно-правової теми з точки зору її розробленості, нормативно-правової визначеності та узгодженості. У списку джерел слід вказати всі використані при складанні словника джерела нормативно-правового, правозастосовного, інтерпретаційного, теоретичного характеру.

Список рекомендованих для складання термінологічного словника тем та ключові поняття

1. Конституційний Суд України як орган судового конституційного контролю.

1) конституційне судочинство; 2) конституційний контроль; 3) охорона Конституції; 4) функції Конституційного Суду України; 6) конституційність актів; 7) навчальна дисципліна “Теорія та практика конституційного судочинства”; 8) система навчальної дисципліни “Теорія та практика конституційного судочинства”; 9) джерела навчальної дисципліни “Теорія та практика конституційного судочинства”; 10) завдання навчальної дисципліни “Теорія та практика конституційного судочинства”.

2. Тлумачення Конституції України Конституційним Судом України.

1) поняття тлумачення; 2) офіційне тлумачення; 3) неофіційне тлумачення; 4) інтерпретаційна діяльність Конституційного Суду України; 5) способи тлумачення; 6) межі тлумачення Конституційним Судом України Конституції.

3. Доктрини у практиці Конституційного Суду України.

1) конституційна доктрина; 2) доктрина в практиці Конституційного Суду України; 3) доктрина верховенства права; 4) доктрина політичного питання; 5) доктрина дружнього ставлення до міжнародного права; 6) доктрина позитивного обов'язку держави; 7) доктрина правомірних обмежень в реалізації прав людини.

4. Конституційно-судовий процес в Конституційному Суді України.

1) конституційно-судовий процес; 2) форми звернення до Конституційного Суду України; 3) конституційне подання; 4) конституційне звернення; 5) конституційна скарга; 6) конституційне провадження.

5. Рішення та юридичні позиції Конституційного Суду України.

1) акти Конституційного Суду України; 2) юридична позиція Конституційного Суду України; 3) рішення Конституційного Суду України; 4) висновок Конституційного Суду України; 5) забезпечувальний наказ; 6) окрема думка судді Конституційного Суду України; 7) порядок виконання актів Конституційного Суду України.

6. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань реалізації та захисту прав людини.

1) Конституційний Суд України в механізмі забезпечення прав людини; 2) контрольна функція Конституційного Суду України; 3) критерії конституційності обмеження прав людини в практиці Конституційного Суду України; 5) юридичні позиції Конституційного Суду України в сфері захисту особистих прав і свобод людини; 6) юридичні позиції Конституційного Суду України в сфері захисту політичних прав і свобод людини і громадянина; 7) юридичні позиції Конституційного Суду України в сфері захисту соціальних, економічних, екологічних, культурних прав людини; 8) юридичні позиції Конституційного Суду України в сфері захисту прав юридичних осіб.

7. Юридичні позиції Конституційного Суду України в сфері кримінального права і процесу.

1) юридичні позиції Конституційного Суду України щодо здійснення в кримінальному процесі права на захист; 2) юридичні позиції Конституційного Суду України щодо презумпції невинуватості; 3) юридичні позиції

Конституційного Суду України щодо доказів і доказування; 4) юридичні позиції Конституційного Суду України щодо апеляційного і касаційного оскарження в кримінальному процесі.

8. Юридичні позиції КСУ в сфері цивільного, господарського права і процесу.

1) юридичні позиції Конституційного Суду України щодо права власності і спадкування; 2) юридичні позиції Конституційного Суду України щодо цивільного процесу; 3) юридичні позиції Конституційного Суду України щодо господарських товариств; 4) конституціоналізація приватного права.

9. Юридичні позиції КСУ з питань діяльності публічної влади.

1) юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування парламенту України; 2) правовий статус народного депутата України у правових позиціях Конституційного Суду України; 3) правовий статус Президента України у правових позиціях Конституційного Суду України; 4) юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування виконавчої влади; 5) судова влада України у юридичних позиціях Конституційного Суду України; 6) юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування місцевого самоврядування в Україні.

Написання есе та його презентація на практичному занятті

Есе – індивідуальна робота студента, присвячена одному вузькоспеціальному проблемному питанню теорії та практики конституційного судочинства, що відзначається вільним, виразно індивідуалізованим аналізом проблеми, оригінальністю суджень та вишуканістю форми. Як вид індивідуальної роботи есе передбачає творчий аналіз проблеми, вміння професійно сформулювати гіпотезу та довести спроможність чи неспроможність її практичного існування, здатність до оригінального, самостійного, аргументованого наукового дослідження.

Особливість есе – стислість, лаконічність викладу матеріалу за запропонованою темою. В есе має міститися виключно авторська позиція, яка ґрунтується на глибокому вивченні та аналізі науково-теоретичного і нормативного матеріалу за конституційно-правовою проблематикою.

Есе оформляється у вигляді письмової роботи в обсязі 6-7 сторінок, складається з викладу основного матеріалу та списку джерел. На початку викладу основного матеріалу студент має обґрунтувати вибір теми есе з точки зору її актуальності та важливості, а наприкінці роботи сформулювати власний висновок на підставі проведеного аналізу проблеми в сфері теорії та практики конституційного судочинства. У списку джерел мають бути вказані нормативно-правові, навчально-методичні та науково-теоретичні джерела, вивчення та аналіз яких слугували підґрунтям для написання роботи. Посилання у викладі основного матеріалу на використані джерела не є обов'язковими, а надаються за необхідністю, у разі використання таких джерел для обґрунтування студентом своєї авторської позиції.

Список тем, рекомендованих для написання есе

1. Особливості американської моделі конституційної юстиції.

2. Статус Конституційного Суду України за конституційно-правовою реформою 2016 року .
3. Загальна характеристика функцій Конституційного Суду України.
4. Межі тлумачення Конституційним Судом України.
5. Відмінність видів тлумачення від способів тлумачення.
6. Загальна характеристика неофіційного тлумачення.
7. Конформне тлумачення в процесі здійснення конституційного контролю.
8. Поняття сучасної конституційної доктрини.
9. Практика Європейського суду з прав людини як джерело рішень Конституційного Суду України.
10. Доктрина позитивного обов'язку держави.
11. Критерії прийнятності звернень.
12. Процесуальні особливості провадження за конституційними скаргами.
13. Відмінність конституційно-судового процесу від судового процесу в судах загальної юрисдикції.
14. Верховенство рішень Конституційного Суду України як гарантія їх виконання.
15. Преюдиційність рішень Конституційного Суду України.
16. Підстави перегляду Конституційним Судом України своїх рішень.
17. Трискладовий тест в практиці Конституційного Суду України.
18. Правові позиції Суду щодо забезпечення основоположних принципів правового статусу людини і громадянина.
19. Забезпечувальний наказ в практиці Конституційного Суду України.
20. Вплив рішень Конституційного Суду України на розвиток кримінального права і процесу.
21. Право на правову допомогу в юридичних позиціях Конституційного Суду України.
22. Конституціоналізація приватного права.
23. Горизонтальний ефект Конституції і права людини.
24. Висновки Конституційного Суду України щодо функціонування органів публічної влади.
25. Захист прав місцевого самоврядування в Конституційному Суді України.

